2026/2382

3.11.2026

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2026/2382,

21. oktoober 2026,

millega muudetakse määruseid (EÜ) nr 1907/2006, (EÜ) nr 1272/2008, (EL) nr 528/2012, (EL) 2019/1021 ja (EL) 2021/697 seoses kaitsevalmidusega ning kaitseinvesteeringute ja kaitsetööstuse tingimuste lihtsustamisega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114, artikli 173 lõiget 3, artikli 182 lõiget 4, artiklit 183, artikli 188 teist lõiku ja artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([2])

ning arvestades järgmist:

(1) Liikmesriikide kaitsevaldkonna investeeringute soodustamiseks on vaja kõrvaldada kaitsevalmidusega seotud regulatiivne ja halduskoormus ning kiirendada heakskiitmis- ja loamenetlusi. Selliste investeeringute hõlbustamise ja lihtsustamise abil toetatakse kaitsetööstuse kasvu aja jooksul ja aidatakse toetada liikmesriikide kaitsevalmidust. On tähtis, et liit ja liikmesriigid jätkaksid kaitsetööstuse, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ees seisvate praktiliste probleemide lahendamist ja kaaluksid vajaduse korral kohanduste tegemist, tagades samal ajal alati õige tasakaalu tervise ja keskkonna kõrgetasemelise kaitse säilitamise, konkurentsivõimelise siseturu ja kaitsevalmiduse vahel.

(2) Kuigi mitme liidu õigusaktidest tuleneva vahendiga on tagatud paindlikkus, mida liikmesriigid vajavad, et võtta meetmeid kaitsetööstuse arengu kiirendamiseks, piirab nende rakendamine koos liikmesriikide õigusaktidega sageli kaitsevalmidust, näiteks kuidas liikmesriigid kasutavad erandeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EÜ) nr 1907/2006 ([3]), kui see on vajalik kaitse huvides, sh kaitsevalmiduse kaalutlustel.

([1]) ELT C, C/2026/30, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/30/oj.
([2]) Euroopa Parlamendi 16. septembri 2026. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 9. oktoobri 2026. aasta otsus.
([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

(3) Määrusega (EÜ) nr 1907/2006 kehtestatud õigusraamistikku tuleks kohandada, et võtta arvesse kaitsevalmiduse eesmärki. Halvenenud geopoliitilist olukorda kajastavate riiklike ja liidu kaitsealaste julgeolekuhuvide kaitsmiseks on vaja paindlikkust ja kiiret reageerimisvõimet. Samal ajal on üliloluline säilitada tervise ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse ning õigusselgus. On märke sellest, et osades liikmesriikides ei kasutata määruse (EÜ) nr 1907/2006 rakendamisel nimetatud määruses võimaldatud paindlikkust täiel määral ära. Kehtivat kaitseotstarbelist erandit saab täiustada, et tagada õiguskindlus ja võimaldada kiiremat tegutsemist. Seetõttu on asjakohane laiendada määruse (EÜ) nr 1907/2006 kehtivate riiklike kaitseotstarbeliste erandite kohaldamisala, andes liikmesriikidele võimaluse lubada kaitse huvides vajaduse korral ulatuslikumaid erandeid, säilitades ühtlasi peamise kohustuse tasakaalustada kaitsevajadused ja kaitseotstarbelised julgeolekuvajadused tervise ja keskkonna kõrgetasemelise kaitsega.

(4) Samalaadseid muudatusi tuleks teha teistes kemikaale käsitlevates õigusaktides, milles sätestatakse samaväärne riiklik erand, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1272/2008 ([4]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 528/2012 ([5]), et tagada kaitsevalmiduse valdkonnas ühtne regulatiivne keskkond.

(5) Kuigi kaitsesektor võib tegevussuutlikkuse ja kaitsevalmiduse säilitamiseks nõuda teatavaid erandeid määrustest (EÜ) nr 1907/2006, (EÜ) nr 1272/2008 ja (EL) nr 528/2012, tuleks selliseid erandeid lubada üksnes juhul, kui see on kaitse huvides põhjendatult vajalik.

(6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1021 ([6]) rakendatakse püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni (edaspidi „konventsioon“) ja 1979. aasta piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni protokolli püsivate orgaaniliste saasteainete kohta. Konventsiooniosaline ei saa teha konventsioonis sätestamata erandeid, kui konventsiooni alusel on tehtud otsus kemikaali kandmise kohta konventsiooni A, B või C lisasse, v. a juhul, kui konventsiooniosaline ei nõustu asjaomasesse loetelusse kandmisega. Seega tuleks kaitsevalmiduse vajadusi käsitleda liidus ettevalmistavates etappides, enne kui rahvusvahelisel tasandil kehtestatakse konventsioonis keelud või piirangud. Seetõttu on oluline, et asjakohast teavet kogutaks ja hinnataks ning see esitataks riskijuhtimise otstarbel hindamise etapis aine konventsiooni loetellu kandmise protsessi vältel, kuna selles etapis võib püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee kaaluda võimalikke erandeid kõnealuse aine võimalikest kontrollimeetmetest.

(7) Ei ole võimalik välistada, et keemiliste ainete kasutamist käsitlev teave võib sisaldada tundlikku teavet, mida on vaja kaitsta. Liikmesriikidel peaks seega olema võimalik rahvusvahelist õigust igakülgselt arvesse võttes teha erandeid määruse (EL) 2019/1021 artiklis 13 sätestatud aruannete esitamise kohustusest liidu või riiklike kaitsehuvide ja kaitseotstarbeliste julgeolekuhuvide kaitsmise kaalutlustel, et kaitsta tundlikku teavet.

(8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/697 ([7]) loodud Euroopa Kaitsefondiga tuleks aidata kaasa Euroopa Ülemkogu poolt kehtestatud 2030. aasta kaitsevalmiduseesmärgi elluviimisele ja saavutamisele, tugevdades seeläbi liidu strateegilist autonoomiat ja vastupanuvõimet muutuvatele julgeolekuprobleemidele. See hõlmab liikmesriikide kaitsevõime tugevdamist, et reageerida tulemuslikult mitmesugustele ohtudele, sealhulgas hübriidoperatsioonide ohule ja relvastatud kallaletungi ohule.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1272/oj).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/528/oj).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (ELT L 169, 25.6.2019, lk 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1021/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj).

(9) Euroopa Kaitsefondiga tuleks tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi vastupanuvõimet, sealhulgas selliste tehnoloogiate ja varade arendamise kaudu, mille abil suurendatakse energiatõhusust ja vähendatakse sõltuvust kriitilise toorme välistarnijatest.

(10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2025/2643 ([8]) kohaselt peaks liit määrama kindlaks Euroopa ühishuvi pakkuvad kaitseprojektid, millele keskendada jõupingutused ja ressursid. Euroopa ühishuvi pakkuvad kaitseprojektid peavad hõlmama koostööpõhiseid tööstusprojekte, mille eesmärk on tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi konkurentsivõimet kogu liidus, aidates samal ajal arendada liikmesriikide sõjalisi võimeid, mis on liidu julgeoleku- ja kaitsehuvide seisukohast kriitilise tähtsusega. Seetõttu võiks Euroopa Kaitsefondiga toetada teadus- ja arendustegevusega seotud koostööd, mis on selles kontekstis vajalike meetmetega kooskõlas.

(11) Euroopa Kaitsefondi vahehindamise aruanne on kinnitanud selle üldist tulemuslikkust ja asjakohasust, rõhutades samal ajal vajadust menetlusi veelgi sujuvamaks muuta ja võimaluse korral vähendada halduskoormust ning lisada määrusesse (EL) 2021/697 selgitusi, lihtsustusi ja paindlikkust, et hõlbustada Euroopa Kaitsefondi rakendamist. Nimetatud määrust tuleks seega muuta, võttes arvesse alates 2021. aastast saadud kogemusi ning Euroopa Kaitsefondi vahehindamise kontekstis korraldatud konsultatsioonide käigus saadud tagasisidet.

(12) Euroopa Kaitsefondis osalemisega kaasnevat halduskoormust tuleks veelgi vähendada ja menetlusi lihtsustada. Erilist tähelepanu tuleks pöörata piiriülestele VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, et tagada õiglane ja võrdne juurdepääs konkursikutsetele kogu liidus. VKEde erivajaduste paremaks rahuldamiseks on asjakohane VKEdega seotud konkursikutsete taotlus- ja hindamismenetlusi märkimisväärselt lühendada ja lihtsustada. Sellise kiire toetuse andmise eritingimused ei tohiks kahjustada tipptasemel põhinevat lähenemisviisi ja need tuleks sätestada tööprogrammis.

(13) Euroopa Kaitsefondiga tuleks edendada koostööd, mis on kooskõlas liikmesriikide poolt ühises välis- ja julgeolekupoliitikas ühiselt kokku lepitud kaitsevõime prioriteetidega, eelkõige võimearenduse prioriteetide kontekstis, ning aidata käsitleda Euroopa Ülemkogus kindlaks määratud prioriteetseid võimevaldkondi.

(14) Euroopa Kaitsefondi rakendamise kehtiva õigusraamistiku kohaselt võib eelarve kaudset täitmist kasutada ainult erandlikel juhtudel. Kuid selleks, et võimaldada kiiremat ja tõhusamat innovatsioonitsüklit, mis võimaldaks Euroopa Kaitsefondi abil tulemuslikumalt reageerida tekkivatele kaitsevajadustele ja tehnoloogilistele edusammudele, ning et Euroopa Kaitsefondi kulutõhusamalt rakendada, võib olla vaja eelarve kaudset täitmist paindlikumalt kasutada. Seetõttu on vaja anda võimalus kasutada eelarve kaudset täitmist paindlikumal viisil, tagades samal ajal, et jätkuvalt järgitakse usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja vastutuse põhimõtteid ning et eelarve kaudse täitmise üle tehakse põhjalikku järelevalvet ja seda hinnatakse, et tagada liidu vahendite optimaalne kasutamine. Hindamis- ja väljavalimismenetlused viiakse ellu kooskõlas määrusega (EL) 2021/697, nagu seda on muudetud käesoleva määrusega, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2024/2509 ([9]), olenemata sellest, kas seda tehakse eelarve otsese või kaudse täitmise raames.

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/2643, millega luuakse Euroopa kaitsetööstuse programm (EDIP) ja meetmete raamistik kaitseotstarbeliste toodete õigeaegse kättesaadavuse ja tarnimise tagamiseks (EDIPi määrus) (ELT L, 2025/2643, 29.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2643/oj).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

(15) Kiiresti muutuva strateegilise konteksti tõttu, eelkõige tulenevalt Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast, on äärmiselt tähtis kiirendada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ümberkujundamist. Ukraina kaitseökosüsteem on osutunud uuenduslikuks, vastupidavaks ja kulutõhusaks paljudes kaitsetehnoloogia asjakohastes aspektides. Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi jaoks oleks eriti kasulik sellest kogemusest ja oskusteabest õppust võtta ning vahetada innovatsioonisuutlikkuse parandamiseks parimaid tavasid. Sellele võiks aidata märkimisväärselt kaasa liidu rahaliste vahendite saajate ja Ukraina üksuste koostöö tugevdamine sihipäraste meetmete kaudu. Selline koostöö võib eelkõige pakkuda võimalusi, mis ei ole liidus kergesti kättesaadavad, näiteks kiiresti kättesaadavad tulemused, ööpäev läbi katsetamine ja katsetamine realistlikes kasutustingimustes. See võimaldab märkimisväärselt edendada kaitsesektori tehnoloogiate ja toodete arendamist ja kontrollimist ning kaasata realistlikud stsenaariumid kaitsesektori tehnoloogiate ja toodete edasiarendamisse, tagades seega Euroopa kaitsesektori tehnoloogilisele ja tööstuslikule baasile tehnilise ja strateegilise eelise. Kui Ukrainas korraldatavate katsete kulud lubatakse rahastamiskõlblikuks tunnistada, võimaldaks see toetada tulemuslikumate ja uuenduslikumate kaitselahenduste arendamist, mis kokkuvõttes aitab suurendada liidu kaitsevõimet. Sellise katsetamise kulud peaksid olema rahastamiskõlblikud üksnes niivõrd, kuivõrd see on vajalik määruse (EL) 2021/697 artikli 3 lõikes 2 sätestatud Euroopa Kaitsefondi erieesmärkide saavutamiseks.

(16) Euroopa Kaitsefondi vahehindamine on näidanud, et praegused Euroopa Kaitsefondi raames esitatud ettepanekute hindamiskriteeriumid on liiga keerukad, ebaselged ja neid on raske tegelikkuses kasutada. Selle tulemuseks on põhjendamatu halduskoormus ning komisjoni ja taotluse esitajate ebakindlus, mis pärsib kokkuvõttes Euroopa Kaitsefondi tõhusat rakendamist. Hindamiskriteeriume on vaja lihtsustada ja nende kohaldamine tuleb muuta paindlikumaks, et hindamine oleks tõhusam, läbipaistvam ja tulemuslikum. Kooskõlas tipptasemel põhineva lähenemisviisiga kaitseotstarbelisele teadus- ja arendustegevusele tuleks ettepanekuid hinnata vähemalt tipptaseme alusel kaitsevaldkonnas ning innovatsioonipotentsiaali alusel, võttes igakülgselt arvesse tegevuse asjakohasust ja lisaväärtust liidu jaoks, ning meetmete rakendamise kvaliteedi ja tõhususe hinnangu alusel. Võimalus valida igal üksikjuhul eraldi konkreetne hindamiskriteeriumide alamhulk kooskõlas konkursikutse erieesmärkidega võimaldaks kohandatumat ja sihipärasemat hindamist ning seega paremat kooskõla Euroopa Kaitsefondi prioriteetide ja eesmärkidega. Taotluste koostamise hõlbustamiseks tuleks kriteeriumide alamhulkade kasutamine ja nende kaal igas konkursikutses selgelt ja läbipaistvalt kindlaks määrata. Läbipaistvuse tagamiseks peaks iga konkursikutse teema sisaldama samu hindamiskriteeriume, mis on esitatud iga-aastase tööprogrammi konkursikutses.

(17) Euroopa Kaitsefondi rakendamist on piiranud nõue võtta vastu iga-aastased tööprogrammid, mis on toonud kaasa keerulised menetlused ja raskendanud Euroopa Kaitsefondist toetatud meetmete prognoositavuse ja järjepidevuse tagamist. Selle probleemi lahendamiseks ning Euroopa Kaitsefondi haldamisel suurema paindlikkuse tagamiseks on vaja ette näha võimalus rakendada Euroopa Kaitsefondi iga-aastaste või mitmeaastaste tööprogrammide kaudu. See võimaldaks komisjonil paremini kavandada ja koordineerida kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevusele antavat toetust, tõhusamat ressursside kasutust ning eri projektide ja algatuste paremat koostoimet. Kui lubada mitmeaastaseid tööprogramme, siis saaks Euroopa Kaitsefondist paremini toetada pikaajalisi teadus- ja arendustegevuse projekte, edendada sidusrühmade koostööd ning kokkuvõttes aidata suurendada liidu kaitsevõimet. Muutunud geopoliitilise olukorra tõttu tuleks eritähelepanu pöörata meetmetele, mille abil käsitleda selliste liikmesriikide ja assotsieerunud riikide vajadusi, kus tavapäraste sõjaliste ohtude realiseerumise oht on kõige suurem.

(18) Euroopa Kaitsefondi tõhususe ja tulemuslikkuse edasiseks parandamiseks on oluline anda komisjonile vajalik paindlikkus Euroopa Kaitsefondi haldamiseks viisil, millega optimeeritakse ressursside kasutamist ja minimeeritakse halduskoormust. Selleks tuleks selgitada tingimusi, mille alusel võib komisjon lepinguid erandkorras otse sõlmida, mis võimaldab teatavatel selgetel ja konkursikutse teema seisukohast asjakohastel asjaoludel tõhusamat ja kiiremat menetlust. Lisaks tipptasemel põhineva lähenemisviisi ning läbipaistvuse, õigluse ja võrdse kohtlemise põhimõtete austamisele tuleks soodustada kaitsealaste teadus- ja arendusprojektide järjepidevust ja tõhusat rakendamist. Komisjonil peaks olema võimalik paremini reageerida kaitsesektori muutuvatele vajadustele, edendada tuleks sidusrühmade omavahelist koostööd ning parandada uuenduslike ja tulemuslike kaitselahendute arendamist, suurendades seeläbi liidu julgeolekut ning liikmesriikide kaitsevõimet.

(19) Euroopa Kaitsefondil on potentsiaal suurendada uuenduslike kaitsetehnoloogiate ja -lahenduste arendamist kommertskasutusele eelnevate hangete abil. Kuid kehtiv õigusraamistik on liiga keerukas ega ole Euroopa Kaitsefondi raames kommertskasutusele eelneva hanke kasutamise tingimuste suhtes piisavalt selge, mis piirab selle tulemuslikku kasutamist. Kommertskasutusele eelneva hanke tingimusi on vaja lihtsustada ja selgitada, kuna kehtivad sätted soodustavad sama menetluse raames mitme lepingu sõlmimist (hulgihanked), mis ei ole kaitsesektori jaoks alati sobilik. Kui see piirang kõrvaldada, siis peaks kommertskasutusele eelneva hanke raamistik olema selgem ja tulemuslikum, võimaldades Euroopa Kaitsefondil paremini toetada uuenduslike lahenduste arendamist, ületada teadusuuringute ja turul kasutuselevõtu lõhet ning pakkuda liikmesriikidele tugevat stiimulit investeerida kaitsealasesse teadus- ja arendustegevusse.

(20) Euroopa Kaitsefondi kehtiva õigusraamistikuga ei ole antud liikmesriikidele, eriti arendusprojektide kaasrahastajatele, piisavaid õigusi pääseda juurde selliste projektide tulemustele. Selle mure leevendamiseks ning rohkem ühistegevusel ja koostööl põhineva kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevuse lähenemisviisi edendamiseks on vaja anda kaasrahastavatele liikmesriikidele õigus pääseda arendusprojektide tulemustele juurde õiglastel tingimustel. Need juurdepääsuõigused peaksid piirduma rangelt sellega, mida on asjaomastel riiklikel asutustel vaja, et hinnata meetme tulemusi ning nende võimalikku kasutamist riigikaitse planeerimiseks ja riigikaitse võimete arendamiseks. Juurdepääsuõigused ei tohiks tuua kaasa intellektuaalomandi õiguste ega oskusteabe üleandmist ning peaksid piirduma mitteärilise ja konkurentsivälise kasutamisega. Kui liikmesriigid või Euroopa Kaitsefondiga assotsieerunud riigid on kinnitanud mõne konsortsiumisse kuuluva õigussubjekti kaasrahastamist, ei takista ükski määruse (EL) 2021/697 säte valitud konsortsiumisse kuuluvaid õigussubjekte andmast neile liikmesriikidele või Euroopa Kaitsefondiga assotsieerunud riikidele õigust kasutada või olla kasutanud tegevuse käigus saadud tulemusi, sealhulgas sertifitseerimiseks, katsetamiseks ja riiklikesse süsteemidesse integreerimiseks ning muudel kaitse-eesmärkidel, milles liikmesriigid või Euroopa Kaitsefondiga assotsieerunud riigid ja valitud konsortsiumisse kuuluvad õigussubjektid kokku lepivad. Selliste juurdepääsuõiguste kasutamise tingimused tuleks määrata kindlaks vahendite saajate ning tegevust kaasrahastavate riiklike asutuste vahelises lepingulises suhtes. Selle eesmärk on suurendada läbipaistvust, lihtsustada liikmesriikide ja tootmisharu vahelisi läbirääkimisi ning hõlbustada otsustusprotsessi. Selle tulemusena edendatakse eeldatavasti kaitsealase teadus- ja arendustegevuse valdkonnas tõhusamat koostööd.

(21) Ukrainas toimuva katsetamisega seotud kulude rahastamiskõlblikkus võib parandada Euroopa Kaitsefondist rahastatavate projektide tõhusust ja tulemuslikkust. Määruse (EL) 2021/697 muudatustest saadava kasu maksimeerimiseks peaksid nende kulutuste rahastamiskõlblikkust käsitlevad määruse muudatused kehtima tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2025.

(22) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt toetada kaitsevalmidust, soodustada kaitseinvesteeringuid ja parandada kaitsetööstuse tingimusi, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(23) Määruseid (EÜ) nr 1907/2006, (EÜ) nr 1272/2008, (EL) nr 528/2012, (EL) 2019/1021 ja (EL) 2021/697 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1907/2006 muutmine

Määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 2 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid võivad kehtestada ainete ning segu või toote koostises esinevate ainete suhtes erandeid käesolevast määrusest, kui see on vajalik riigikaitse huvides.“

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 1272/2008 muutmine

Määruse (EÜ) nr 1272/2008 artikli 1 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriigid võivad kehtestada ainete ja segude ning I lisa punktis 2.1 osutatud toodete suhtes erandeid käesolevast määrusest, kui see on vajalik riigikaitse huvides.“

Artikkel 3

Määruse (EL) nr 528/2012 muutmine

Määruse (EL) nr 528/2012 artikli 2 lõige 8 asendatakse järgmisega:

„8. Liikmesriigid võivad kehtestada biotsiidide või töödeldud toote koostises esinevate biotsiidide suhtes erandeid käesolevast määrusest, kui see on vajalik riigikaitse huvides.“

Artikkel 4

Määruse (EL) 2019/1021 muutmine

Määrust (EL) 2019/1021 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklisse 2 lisatakse järgmine punkt:

„14) „kaitsevalmidus“ – ühe või mitme liikmesriigi valmidus reageerida kaitsevaldkonna kriisile, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ (*) artikli 1 punktis 10.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).“

2) Artiklisse 3 lisatakse järgmine lõige:

„4a. Konventsiooni artikli 8 lõigetes 7 ja 8 osutatud riskijuhtimise hindamise otstarbel konventsiooni F lisa kohaste sotsiaal-majanduslike kaalutlustega seotud teabe kogumisel, hindamisel ja esitamisel võtavad komisjon ja liikmesriigid igakülgselt arvesse kaitsevalmidust ja kaitsesektori eripära, sh mõju kaitsevaldkonna tootmise tarneahelatele.“

3) Artikli 13 lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Vajaduse korral võivad liikmesriigid teha käesolevast artiklist erandeid liidu või riiklike kaitsehuvide kaitsmise kaalutlustel tundliku teabe kaitsmiseks, kui sellised erandid ei õõnesta liidu või liikmesriikide poolt konventsioonist tulenevate aruandluskohustuste täitmist, kui see on asjakohane.“

Artikkel 5

Määruse (EL) 2021/697 muutmine

Määrust (EL) 2021/697 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

a) lisatakse järgmine punkt:

„6a) „piiriülesed VKEd“ – VKEd, mis on asutatud muus liikmesriigis või assotsieerunud riigis kui see riik, kus asuvad muud kui VKEdest vahendite saajad, kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina;“;

b) punkt 17 asendatakse järgmisega:

„17) „kommertskasutusele eelnev hange“ – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustel riski ja kasu jagamist, kus hangitud teadus- ja arendusteenused on selgelt eraldatud lõpptoodete kaubanduslike koguste kasutuselevõtust;“;

c) lisatakse järgmine punkt:

„18a) „võrdväärsed ettepanekud“ – kaks või enam ettepanekut, mis on konkursikutse alusel saanud sama hindamistulemuse;“.

2) Artiklisse 4 lisatakse järgmine lõige:

„6. Kaitsefondiga seotud ja pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.“

3) Artikkel 6 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 6*

Murrangulise kaitsetehnoloogia ning VKEde teadus- ja arendustegevuse toetamine

1. Kaitsefondist toetatakse meetmeid, mille abil soodustatakse murrangulise kaitsetehnoloogia väljatöötamist ning VKEde teadus- ja arendustegevust artiklis 24 osutatud tööprogrammides kindlaks määratud sekkumisvaldkondades.

2. Tööprogrammides esitatakse murrangulise kaitsetehnoloogia ning VKEde teadus- ja arendustegevuse jaoks kõige paremini sobivad rahastamisvormid, valiku- ja hindamiskriteeriumid ja -menetlused ning rakendamise kord.“

4) Artikli 8 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võivad põhjendatud juhtudel eelarve kaudse täitmise korras erimeetmeid ellu viia Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509 (*) artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutused, järgides tööprogrammis kehtestatud tingimusi.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).“

5) Artikli 9 lõike 6 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Kõnealuste meetmetega seotud kulud ei ole kõlblikud kaitsefondist toetuse saamiseks. Kui aga vahendite saajad ja meetmes osalevad alltöövõtjad teevad koostööd Ukrainas asutatud õigussubjektidega, kes on Ukraina või mõne Ukraina üksuse kontrolli all, üksnes selleks, et kasutada nende taristut, rajatisi, vara ja ressursse artikli 10 lõike 3 punktis f osutatud katsetamiseks, on sellega seotud kulud kaitsefondist toetuse saamiseks rahastamiskõlblikud tingimusel, et need kulud on rahastava meetme jaoks kasulikud ning on vajalikud Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi konkurentsivõime, tõhususe ja innovatsioonisuutlikkuse tugevdamiseks kogu liidus, nagu on sätestatud artiklis 3.“

6) Artikli 11 lõike 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Teatavatel igakülgselt põhjendatud ja erandlikel juhtudel võib liidu rahastamine toimuda ka ilma konkursikutseta kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikliga 198, sh kõnealuse artikli esimese lõigu punktis e osutatud juhtudel.“

7) Artikkel 12 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 12*

Hindamiskriteeriumid

1. Kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikliga 203 hinnatakse iga ettepanekut järgmiste kriteeriumide alusel:

a) selle panus tipptasemesse kaitsevaldkonnas, eeskätt näidates, et kavandatud meetme oodatavad tulemused pakuvad märkimisväärseid eeliseid võrreldes olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiatega;

b) meetme rakendamise kvaliteet ja tõhusus.

2. Lisaks lõikes 1 osutatud kriteeriumidele hinnatakse iga ettepanekut tööprogrammis sätestatud ühe või mitme järgmise kriteeriumi alusel igal üksikjuhul eraldi:

a) selle panus Euroopa kaitsetööstuse innovatsiooni või potentsiaalsesse murrangulisusesse, eeskätt näidates, et kavandatud meede sisaldab teedrajavaid või uudseid kontseptsioone ja käsitusviise, mida ei ole kaitsesektoris varemkasutatud;

b) selle panus Euroopa kaitsesektori tehnoloogilisse ja tööstuslikku baasi, luues uusi turuvõimalusi kogu liidus ja mujal ning kiirendades ettevõtjate kasvu kogu liidus;

c) selle panus liiduvälistest allikatest sõltuvuse vähendamisse ja kaitseotstarbeliste toodete tarnekindluse suurendamisse kogu liidus;

d) selle panus piiriülesesse koostöösse õigussubjektide vahel, kelle asukoht on liikmesriikides või assotsieerunud riikides, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatega, kes annavad meetmele olulist lisaväärtust vahendite saajate, meetmes osalevate alltöövõtjate või muude tarneahela õigussubjektidena;

e) panus tõhususe suurendamisse kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate kogu olelusringi vältel, sealhulgas kulutõhususse ning võimalikku koostoimesse hanke- ja hoolduprotsessis ning hävitamisprotsessis;

f) panus Euroopa kaitsetööstuse edasisse integreerimisse kogu liidus, eelkõige seoses lõpptoote või tehnoloogia ühise kasutamise, omamise või hooldamisega;

g) panus nende liikmesriikide ja assotsieerunud riikide vajaduste käsitlemisse, kus tavapäraste sõjaliste ohtude realiseerumise risk on kõige suurem.

3. Tööprogrammis määratakse kindlaks valikumenetluste üksikasjad ja lõikes 2 loetletud hindamiskriteeriumide kohaldamine, sealhulgas kriteeriumide osakaal, punktikünnised ja asjakohasel juhul võrdväärsete ettepanekute käsitlemine, võttes arvesse konkursikutse eesmärke.“

8) Artiklit 13 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 ei tohi kaitsefondist saadav toetus ületada 20 % artikli 10 lõike 3 punktis e osutatud tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, piiramata kõrgemaid rahastamise määrasid, mida võidakse kohaldada kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3.“;

b) lõike 3 punktid a ja b asendatakse järgmisega:

„a) nõukogu otsuse (ÜVJP) 2017/2315 (*) alusel loodud PESCO projekti kontekstis või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2025/2643 (**) alusel loodud Euroopa relvastusprogrammi koostööstruktuuri raames väljatöötatud meetmele antavat rahalist toetust võib suurendada täiendava 10 protsendipunkti võrra;

b) kui vähemalt 10 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest on eraldatud liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuvatele VKEdele, kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina, võib tegevuse rahastamismäära suurendada kooskõlas käesoleva punktiga.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdsed protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, mis eraldatakse VKEdele, kelle asukoht on sellises liikmesriigis või assotsieerunud riigis, kus asuvad muud kui VKEdest või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatest vahendite saajad, ning kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina, kuid mitte rohkem kui täiendava 10 protsendipunkti võrra.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdsed kahekordse protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, mis eraldatakse piiriülestele VKEdele.

(*) Nõukogu 11. detsembri 2017. aasta otsus (ÜVJP) 2017/2315, millega luuakse alaline struktureeritud koostöö ning määratakse kindlaks selles osalevate liikmesriikide nimekiri (ELT L 331, 14.12.2017, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/2643, millega luuakse Euroopa kaitsetööstuse programm (EDIP) ja meetmete raamistik kaitseotstarbeliste toodete õigeaegse kättesaadavuse ja tarnimise tagamiseks (EDIPi määrus) (ELT L, 2025/2643, 29.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2643/oj).“

9) Artikli 14 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ilma et see piiraks määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 201 kohaldamist, kontrollitakse üksnes koordinaatori finantssuutlikkust.“

10) Artikli 17 lõike 2 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) võib konkreetsetel juhtudel lubada sõlmida sama menetluse käigus mitu lepingut (hulgihange);“.

11) Artikkel 22 jäetakse välja.

12) Artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 3 ja 4 asendatakse järgmisega:

„3. Käesolev määrus ei mõjuta liikmesriikide kaalutlusõigust kaitseotstarbeliste toodete veo- ja ekspordipoliitika suhtes. Vedude puhul püüavad liikmesriigid kasutada kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/43/EÜ (*) artiklis 5 osutatud üldised veoload, ning vältida liigselt koormavaid haldusnõudeid, et tagada meetmete ladus rakendamine.

4. Seoses tulemustega, mida vahendite saajad on saavutanud tänu kaitsefondist toetatavale arendustegevusele, ning ilma et see mõjutaks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist, teavitatakse komisjoni eelnevalt igasugusest omandiõiguse üleminekust mitteassotsieerunud kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele, mis toimub kolme aasta jooksul pärast tegevuse lõppmakset. Kui omandiõiguse üleminek on vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega või artiklis 3 sätestatud eesmärkidega, tuleb kaitsefondist saadud toetus tagasi maksta.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/43/oj).“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„6. Selleks et hinnata arendustegevuse tulemusi ja nende võimalikku kasutamist riigikaitse planeerimiseks ja riigikaitse võimete arendamiseks, alustavad tegevust kaasrahastavad riiklikud ametiasutused ja tulemusi loovad vahendite saajad läbirääkimisi, et vahendite saajad annaksid riiklikele ametiasutustele kõnealustele tulemustele juurdepääsu õigused õiglastel ja mõistlikel tingimustel, milles lepitakse kokku selliseid tulemusi loovate vahendite saajatega. Juurdepääsuõigused ei too kaasa intellektuaalomandi õiguste ega oskusteabe üleandmist ning piirduvad mitteärilise ja konkurentsivälise kasutamisega. Juurdepääsuõigused ei hõlma olemasolevat intellektuaalomandit, välja arvatud juhul, kui see on rangelt vajalik tegevuse tulemuste mõistmiseks, ning selleks on vaja olemasoleva intellektuaalomandi omanike eelnevat nõusolekut.

Kõnealuste juurdepääsuõiguste kasutamise tingimused määratakse kindlaks vahendite saajate ning tegevust kaasrahastavate riiklike asutuste vahelises lepingulises suhtes.“

13) Artikli 24 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kaitsefondi rakendatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 110 lõikes 2 osutatud iga- või mitmeaastaste tööprogrammide kaudu. Tööprogrammis esitatakse asjakohasel juhul segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.“

Artikkel 6

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määruse (EL) 2021/697 artikli 9 lõike 6 kolmandat lõiku kohaldatakse käesoleva määrusega muudetud kujul alates 1. jaanuarist 2025.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 21. oktoober 2026

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	T. DOOLEY